

Redactare, tehnoredactare: Andreia Breaz
Colecție de autor OCTAVIAN SERGENTU
Seria: GEO-POLITICA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Sergentu, Octavian
O istorie a terorismului / Octavian Sergentu
Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2025

Conține bibliografie
ISBN 978-630-311-244-2
323.28

© Octavian Sergentu
Toate drepturile sunt rezervate.
Nici o parte din această lucrare nu poate fi reprodusă
fără acordul Editurii și al autorului.

Editura ECOU TRANSILVAN, Cluj-Napoca, 2025
Editor: Nadia Fărcaș
E-mail: office@edituraecou.ro
Telefon: 0745828755; 0364730441
www.edituraecou.ro

OCTAVIAN SERGENTU

O ISTORIE A TERORISMULUI

Editura Ecou Transilvan
Cluj-Napoca
2025

Surse:

Australian Government Listing of Terrorist Organisations.
Public Safety and Emergency Preparedness Canada Entities list.
European Union Council Common Position 2007/871/CFSP (PDF).
United Kingdom Home Office Proscribed terrorist groups.
United States Department of State Foreign Terrorist Organizations (FTOs).
Верховный суд Российской Федерации Решение ВС РФ о признании террористическими ряда иностранных организаций.

Alte grupări

Organiza- ția	Ide- olo- gia	Statul (ori- ginea)	SUA	U E	Marea Britanie (UK)	Canada	Australia	India	FR
Stichting al-Aqsa				da					
Informal Anarchist Federa- tion				da					
Fondul de Ajutor și Dezvol- tare a Pământu- lui Sfânt				da					

Surse:

Australian Government Listing of Terrorist Organisations.
Public Safety and Emergency Preparedness Canada Entities List.
European Union Council Common Position 2007/871/CFSP (PDF).

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
ISTORICUL PROBLEMEI	17
TERORISMUL ÎNTRE ORIENTAREA GLOBALĂ ȘI LOCALĂ....	22
PERIOADA POSTBELICĂ:	
FORMAREA TERORISMULUI CONTEMPORAN	27
DEFINIREA TERORII ȘI A TERORISMULUI	37
TIPOLOGIA TERORISMULUI	41
CONDIȚIILE APARIȚIEI	
TERORISMULUI CONTEMPORAN	46
TRĂSĂTURILE PRINCIPALE	
ALE TERORISMULUI CONTEMPORAN	50
CLASIFICAREA TERORISMULUI CONTEMPORAN	54
ANALIZĂ COMPARATIVĂ DE CONTRACARARE	
INFORMAȚIONALĂ A TERORISMULUI	59
„ZONA INDEPENDENTĂ”:	
FOCUSATĂ PE CIVISM ȘI ACADEMIC	67
CONCLUZII FINALE	71
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	75
ANEXĂ:	
ANALIZA DE INTELLIGENCE DIN SFERA DECIZIONALĂ.....	76

Prezenta lucrare este una inovativă, pentru că în cadrul cercetării realizate în sfera *intelligence* și de științe politice este oferită o analiză a contextului și a evoluției „terrorismului” și a acțiunilor organizațiilor teroriste în plan regional și global. Totodată este analizată baza legislativă a statului român și cea internațională, în chestiunile legate de terorism și activități antiteroriste.

Analiza realizată în studiul dat a permis să emitem concluzii și predicții referitoare la practica contrateroristă și la necesitatea înfăptuirii unor măsuri de prevenție ale experților din diverse state care pot cu succes să contracareze terorismul și care dispun de experiență în această sferă.

ISTORICUL PROBLEMEI

În decursul secolelor, metodele teroriste au fost utilizate de diverse state, grupuri religioase, organizații politice sau comunități criminale. Una dintre primele referințe legate de teroarea statului o regăsim în istoria Romei. Astfel, dictatorul Lucius Cornelius Sulla³, pentru a se răfui cu adversarii săi politici și a-și consolida caznaua sa aplica „proscripții”, adică erau elaborate liste cu persoane care erau declarate ca fiind în afara legii pe teritoriul Imperiului Roman. Cetățeanul care îl omora pe cel „proscris” obținea jumătate din averea celui ucis. Sistemul proscripțiilor era popular în cadrul diverselor categorii ale populației lumpernizate, între criminali și afaceriști politici.

În secolul I, pe teritoriul actual al Israelului, vechea Iudee, acționa organizația sicarilor, care se luptau împotriva romanilor și a reprezentanților elitei evreiești, care colaborau cu Roma și se pronunțau pentru autonomia provinciilor lor. Expunerile armate ale sicarienilor s-au concretizat în rebeliune, apoi într-un război al Iudeii (sec. VI), după care a urmat o înfrângere a rebelilor și numeroase nenorociri pentru populația pașnică.

În sec. XI-XII, secta šiită a ismailiților, arhicunoscută sub numele de asasini, i-a executat fizic pe reprezentanții elitei

³ Белашева И. В., Ершова Д. А., Есаян М. Л., *Психология терроризма: учебное пособие*. Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2016, p.31.

politice din Siria, adică a halifilor de origine străină. Acolii Fedai, urmând ordinul îndrumătorului lor, al unui anume Înțelept al muntelui, ucideau pe oricine era proscris să moară, necăutând măsuri de precauție. În anul 1256, nucleul sectei din fortăreața Alamut a capitulat ca urmare a loviturilor aplicate de mongoli, care i-a nimicit totalmente pe asasini.

Grupul asasinilor

În sec. XII-XIII, pe fundalul luptelor Romei cu dinastiile Europei, autoritățile Bisericii Catolice au fundamentat dreptul la asasinare a monarhilor supuși monarhiei absolute⁴.

⁴ Я. Д. Вишняков, Г. А. Бондаренко, С. Г. Васин, Е. В. Грацианский, *Основы противодействия терроризму: учеб. пособие для 0-75 студ. высш.*

În secolul XVI, ideile monarhiei absolute devin deosebit de actuale. Au fost asasinați adversarii catolicismului, precum William de Orania (1584), Henric al III-lea (1589) și Henric al IV-lea (1610).

Istoria terorismului, în mod obligatoriu, își amintește de așa-zisul „complot al prafului de pușcă” din 1605 al lui Robert Catesby, realizat de căpitanul armatei engleze Guy Fawkes, cel care a pus planul în aplicare împotriva parlamentului și a regelui Iacob I al Angliei și al VI-lea al Scoției. Se presupunea detonarea clădirii parlamentului unde trebuia să fie regele și să fie restaurat catolicismul în Anglia.

În luna iunie a anului 1793, o aristocrată franceză, Charlotte Corday, îl înjunghie pe membrul Conventului, președintele Clubului Iacobin Jean-Paul Marat. Unii istorici consideră că actul pe care l-a comis Charlotte Corday a fost o răzbunare împotriva terorii pe care au declanșat-o iacobinii după ce girondistii au pierdut puterea. Multe piese de teatru îi sunt dedicate în secolul XIX. Spre exemplu, Alphonse de Lamartine, în *Istoria Girondinilor*, o descrie ca fiind un „înger asasin”. Pe de altă parte, istoricii secolului XIX o consideră ca fiind o eroină a Revoluției Franceze sau o regalistă iluminată.

Marea Revoluție Franceză și războaiele napoleoniene demarcă preistoria și însăși istoria terorismului. Teroarea în perioada Revoluției Franceze devină una clasică, de masă, demonstrează un model de gestionare prin spaimă și lansează un mecanism de apariție a tacticilor terorismului⁵.

учеб. заведений / []; под ред. Я. Д. Вишнякова. — М. : Издательский центр «Академия», 2006, р.11.

⁵ Ibidem.

În anii 1820, în Italia apar organizații care tind să edifice statul național. În Sicilia se naște mafia, având ca scop lupta cu monarhia Burbonilor. Concomitent, în sudul țării se formează frăția carbonierilor, care își dezvoltă o rețea pe întreg teritoriul țării. Inițial, scopul acestei confrerii consta în protejarea oamenilor de la țară de abuzurile moșierilor. Carbonarii îi avertizau pe moșieri și ulterior îi asasinau într-un mod feroce. Ulterior, organizația carbonarilor își însușește un caracter politic și își pune obiective certe de eliminare a dominației austriece. Majoritatea organizațiilor utilizează metode teroriste, înspăimântându-i pe gardieni, moșieri, ofițeri de poliție și funcționari de stat.

În aceeași perioadă terorismul se extinde în Franța, Germania, Austria. Asupra regelui Franței Ludovic-Filip au loc șapte tentative de asasinat. În unul dintre aceste acte de terorism (1835) sunt ucise 18 persoane și 22 sunt rănite.

În anul 1858, italianul Felice Orsini provoacă un atentat asupra lui Napoleon al III-lea. A fost ucis ducele de Parma (1854), sunt realizate tentative de asasinat asupra lui Ferdinand al III-lea de Napoli și asupra reginei spaniole Isabella (1856). În anul 1868 este ucis principele sârb Mihailo Obrenović. Două tentative de asasinat au avut loc asupra împăratului prusac Wilhelm I și a cancelarului Otto von Bismarck.

Cercul mișcărilor politice care apelează la tactica terorismului se extinde. În consecință, observăm că aceste tactici sunt îmbrățișate nu numai de mișcările naționale, ci și de anarhiști etc. În această perioadă se formează o ideologie a terorismului. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea terorismul se instalează și în Imperiul Rus.

În anii 1880-1890, Europa și SUA relevă apogeul terorismului anarhist: în anul 1894 este asasinat președintele Republicii Franceze Marie François Sadi Carnot⁶, în anul 1881 este rănit letal președintele SUA James Abram Garfield⁷, în anul 1901 este ucis președintele SUA William McKinley⁸. În această perioadă au loc acte de terorism răsunătoare – explozii de bombe în teatre și restaurante, asasinarea unor funcționari importanți și de nivel mediu etc. Terorismul anarhist intră în declin în perioada anilor 1910-1920.

Terorismul în secolul al XIX-lea s-a transformat într-un factor semnificativ al vieții politice. Secolul al XX-lea se caracterizează printr-o sporire excesivă și o reorganizare calitativă a terorismului. În această perioadă se formează relații și conexiuni internaționale între teroriști.

Terorismul a cuprins America Latină și Asia; mai mult de atât, acesta a devenit un factor de contradicții interstatale. Mișcările teroriste au început să fie sprijinite de state care se pronunțau ca adversari ai statutului și deveneau obiectiv pentru atacurile teroriste.

⁶ 1894: *President Carnot of France Assassinated*, By The International Herald Tribune, June 25, 2019, <https://www.nytimes.com/2019/06/25/world/europe/france-president-carnot-assassinated.html>.

⁷ *James A. Garfield president of United States*, written by The Editors of Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/James-A-Garfield>.

⁸ William McKinley, *Editor History*. Com, SEP 6, 2019 ORIGINAL: OCT 29, 2009, <https://www.history.com/topics/us-presidents/william-mckinley>.

TERORISMUL ÎNTRE ORIENTAREA GLOBALĂ ȘI LOCALĂ

În secolul al XX-lea se impun mișcările politice care dispun de interese și pretenții globale, care într-un mod activ folosesc tactica terorismului. În ordinea aparițiilor acestora, putem remarca: mișcarea comunistă internațională (cominternul), fascismul, mișcarea islamistă radicală, care este compusă din state-lideri ce sponsorizează și se manifestă ca organizatori ai terorismului, formând un brâu extins de organizații teroriste în diferite state, având ca obiectiv o expansiune politică.

La începutul secolului al XX-lea, tactica terorismului este asumată și aplicată de mișcările național-eliberatoare și revoluționare care acționează pe teritoriile Imperiului Rus, Otoman, Britanic. O parte din teroriștii de ieri se transformă în lideri politici legitimi. Sprijinirea teroriștilor la nivel statal devine un element important în cadrul activității internaționale pe care o realizează o parte din statele ce domină scena politică internațională.

În perioada Primului Război Mondial, Germania îi sprijină pe separatiștii irlandezi care duc o luptă cu armata britanică în Irlanda, în special folosind metodele terorii – detonări, explozii orchestrate la adresa obiectivelor militare, în restaurante unde își luau prânzul ofițerii englezi etc.. Rusia sprijină organizațiile de luptă ale partidului armean

„Dashnaktsutyun” („Unitate”), care activau pe teritoriul Turciei. Autoritățile Imperiului Otoman organizează un transfer de contrabandă de dinamită care urma să-i nimească pe teroriștii ruși⁹.

În preajma Primului Război Mondial, structurile teroriste care acționau pe teritoriul Imperiului Rus – partidul eserilor, naționaliștii polonezi și georgieni – erau finanțate de Japonia și Austria. Primul Război Mondial începe în luna iulie 1914, atunci când teroristul Gavrilo Princip îl împușcă și îl ucide pe arhiducele Ferdinand la Sarajevo. În urma acestui război se destramă trei imperii¹⁰.

Perioada dintre cele două războaie ale secolului al XX-lea e caracterizată prin modificarea geografiei și a tipurilor de terorism. Terorismul de pe teritoriul unui anume stat era mereu legat de sprijinul extern. În spatele grupărilor teroriste se remarcă elocvent serviciile speciale interesate ale unor state.

Sprijinirea terorismului prin intermediul statului devine una dintre principalele componente care evidențiază politica agresivă pe care o exprimă regimurile totalitare și astfel se extinde, într-un mod substanțial, geografia terorismului. Apar focare ale terorismului în Orient.

În perioada interbelică, la putere ajung și se consolidează regimurile naziste și fasciste. În perioada luptei pentru putere aceste curente politice uzau în activitatea lor atât

⁹ Я. Д. Вишняков, Г. А. Бондаренко, С.Г.Васин, Е.В.Грацианский *Основы противодействия терроризму : учеб. пособие для 0-75 студ. высш. учеб. заведений / под ред. Я.Д.Вишнякова.* - М. : Издательский центр <<Академия>>, 2006.

¹⁰ Ibidem.

forme legale, cât și ilegale. Aceste mișcări, aidoma partidelor politice, dispuneau de resurse de ilegaliști și de luptători. Naziștii și fasciștii foloseau tactica terorismului atunci când tindeau să ajungă la putere, dar și după aceea, în mod formal, până la edificarea aparatului eficient al violenței la nivel statal. În această perioadă sunt atrași luptători specializați care trebuie să reprime inamicii noului regim.

„În istoria Germaniei naziste, ziua de 30 iunie 1934 ocupă un loc important: ea reprezintă începutul primei mari operațiuni de epurare a adversarilor Partidului Nazist. Inițiată de Adolf Hitler, această operațiune a fost direcționată, în principal, împotriva organizației paramilitare naziste SA (*Sturmabteilung*), însă naziștii au profitat de ocazie pentru a-și înlătura și alți adversari politici. Cunoscută drept *Noaptea Cuțitelor Lungi* sau Operațiunea *Pasărea Colibri*, această operațiune criminală a cimentat înțelegerea dintre regimul nazist și Armata germană (*Reichswehr*), care i-a permis lui Hitler să se autoproclame *Führer* și să revendice puterea absolută în stat”¹¹. Consolidându-și puterea și formând un sistem de instituții represive, naziștii trec la o planificată teroare statală, când tactica terorismului este expusă și în străinătate ca un instrument al expansiunii politice.

În anul 1934, în cadrul tentativei eșuate a unei lovituri de stat în Austria, adepții expansiunii naziste îl asasinează pe cancelarul E. Dollfus. În același an, naționaliștii croați îl asasinează pe regele iugoslav Alexandru I Karageorgevich și pe ministrul francez al afacerilor externe, Louis Barthou.

¹¹ Andreea Lupșor, *89 de ani de la Noaptea Cuțitelor Lungi*, „Historia”, <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/80-de-ani-de-la-noaptea-cutitelor-lungi>.

Luptând pentru independența Croației, ustaschii colaborau strâns cu serviciile secrete ale Germaniei naziste. Actul terorist a subminat unul dintre instrumentele-cheie ce asigurau stabilitatea în Europa antebelică și anume alianța militară și politică „Mica Antantă”, formată din Cehoslovacia, România și Iugoslavia, sub patronajul Franței.

În perioada interbelică se activează Ku Klux Klanul, una dintre cele mai cunoscute comunități teroriste, creată în anul 1864 în statele sudice ale Americii, care purtau lupte cu populația afro-americană ce obținuse libertatea și nu mai trăia în sclavie (1861), în urma războiului civil dintre Nord și Sud. KKK s-a poziționat ca o societate secretă, chemată să protejeze proprietățile și interesele cetățenilor de culoare albă și să replice atacurilor organizate de „agresorii de culoare neagră și tâlhari”. Într-o perioadă extrem de scurtă, KKK se transformă într-o organizație rasistă de dreapta, radicală, ideologia și politica se bazează pe principiile șovismului, rasismului, intoleranței religioase, sadismului. Societatea aceasta îi ucidea atât pe afro-americani, dar și pe cei care îi ajutau pe cei de culoare neagră. Societatea dispunea de un sprijin impunător în rândul populației din statele sudice ale Americii, încât niciun membru al societății nu a fost identificat că ar fi comis crime și nu a fost nimeni supus vreunei pedepse. Remarcăm că membrii KKK acționau și acționează în mod deschis. La începutul anilor 1920 KKK a fost revigorat și până în prezent este compus din multiple grupuri independente, extrem de numeroase.

Cel de-al Doilea Război Mondial reprezintă o altă etapă în dezvoltarea terorismului. În perioada post-război, terorismul în mod practic devine un fenomen global și suportă